

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o izvajanju lizbonske strategije: stanje in obeti

(2008/C 120/20)

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 27. septembra 2007 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje o naslednji temi:

Izvajanje lizbonske strategije: stanje in obeti.

Predsedstvo Evropskega ekonomsko-socialnega odbora je *ad-hoc* skupino predsedstva, imenovano lizbonsko skupino, zadolžilo za pripravo dela Odbora na tem področju. Poročevalca sta bila g. VAN IERSEL in g. BARABÁS.

Zaradi nujnosti postopka je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 440. plenarnem zasedanju 12. in 13. decembra 2007 (seja z dne 13. decembra) za glavnega poročevalca imenoval g. van Iersela za soporočevalca pa g. Barabása ter mnenje sprejel s 122 glasovi za, 1 glasom proti in 12 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO meni, da je zaželeno, da se organizirana civilna družba v državah članicah, zlasti nacionalni ekonomsko-socialni sveti, kjer obstajajo ⁽¹⁾, vključijo v izvajanje lizbonske agende kot dejavni partnerji. V ta namen EESO predlaga naslednje:

1.1.1 Ne le vlade, temveč tudi predstavniki družbenih sil morajo spodbujati ustvarjalne pristope in sprejeti učinkovite praktične in konkretne ukrepe, da se dosežejo spremembe. Za uspešnost lizbonskega procesa in uveljavitev njegovega izvajanja so potrebna dodatna partnerstva in nova zaveznitva ⁽²⁾. V ta namen pričujoče mnenje obravnava predvsem prispevek nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov in organizirane civilne družbe.

1.1.2 Glede na dobre prakse v številnih državah članicah so za oblikovanje in izvajanje nacionalnih programov reform (NPR) in izvajanje posebnih priporočil za posamezne države povsod potrebne informacije, posvetovanje in preglednost.

1.1.3 Prav tako je za organizirano civilno družbo pomembno, da je v zgodnji fazi vključena v oblikovanje prihodnjih možnosti za naslednji ciklus po letu 2010, ki naj bi temeljil na rasti, delovnih mestih, socialni koheziji in trajnostnem razvoju.

1.1.4 EESO poudarja, da bo učinkovito izvajanje izboljšalo zaželeno prepoznavnost in dolgoročno doslednost lizbonske agende.

1.1.5 Izmenjava stališč in praks med EESO in nacionalnimi ekonomsko-socialnimi sveti v zvezi z NPR in lizbonsko agendo

⁽¹⁾ V tem pogledu je institucionalni okvir v EU zelo raznolik: nacionalni ekonomsko-socialni sveti obstajajo v številnih državah članicah, v večini „novih“ držav članic obstajajo tristranske komisije (socialni partnerji in vlada), v manjšem številu držav pa nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov ni. EESO poskuša zbrati čim več prispevkov iz predstavnikiških teles, ki naj bi bili priloženi temu mnenju v skupnem poročilu Evropskemu svetu.

⁽²⁾ Glej Resolucijo EESO o izvajanju prenovljene lizbonske strategije, UL C 97, 27.4.2007.

bi lahko bila zelo koristna. EESO bi lahko bil v podporo temu procesu.

1.1.6 Vsi nacionalni ekonomsko-socialni sveti bi morali biti vključeni v letna posvetovanja Komisije. Nacionalni ekonomsko-socialni sveti in organizacije civilne družbe bi lahko povabili predstavnike Komisije na razprave o zamislih in želenih pristopih v nacionalnem okviru.

1.1.7 V zvezi z delom Sveta se EESO zanima za sodelovanje v delovni skupini za lizbonsko metodologijo v okviru odbora za ekonomsko politiko pri Svetu.

1.1.8 EESO Evropskemu svetu predlaga, naj ga pooblasti za vsakoletno pripravo poročila, ki bo obsegalo razpoložljive informacije o prispevku organizirane civilne družbe in nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov, kjer ti obstajajo, k napredku lizbonske strategije, vključno s konkretnimi predlogi in želenimi izboljšavami ⁽³⁾.

1.1.9 Pristop EESO je usklajen z ukrepi, ki sta jih Evropski parlament in Odbor regij sprejela v zvezi z nacionalnimi parlamenti in regijami. EESO podpira nadaljnjo krepitev sodelovanja.

2. Uvod

2.1 Od leta 2005 je lizbonski proces napredoval tako vsebinsko kot institucionalno. V državah članicah se vse bolj krepi soglasje, da so potrebne strukturne prilagoditve na področju konkurenčnosti, družbe znanja, trajnostne rasti in zaposlovanja.

⁽³⁾ EESO opozarja, da nikakor ne posega v obstoječe postopke posvetovanja in pristojnosti socialnih partnerjev v državah članicah, zlasti ne v Španiji, in da ne postavlja pod vprašaj njihove legitimnosti.

2.2 Institucionalno je bila metodologija prenovljena lizbonske strategije izboljšana. Med spremembami so:

- opredelitev jasne agende za integrirane smernice,
- priprava podrobnih nacionalnih programov reform (NPR),
- razjasnitev vloge Komisije,
- spremljanje nacionalnih procesov, ki ga izvaja Komisija,
- priprava priporočil za posamezne države,
- skupinski pritisk (*peer pressure*).

2.3 V praksi se je pokazalo, da kombinacija dobro opredeljene in dogovorjene evropske agende in oživitve koristne odprte metode usklajevanja, ki upošteva subsidiarnost, začenja dajati dobre rezultate. Države članice so vedno bolj odprte do vzajemnega razumevanja in kritičnih izmenjav stališč glede prilagoditev. Rezultat nove metodologije je, da je vedno več držav članic pripravljenih pogledati izza nacionalnih meja in proučiti najboljše prakse.

2.4 Vendar se besede in realnost razhajajo. Bistveno je izvajanje, ki pa je pogosto nepopolno ali nenatančno. V mnogih primerih niso določeni konkretni in merljivi cilji ter časovni razporedi.

2.5 Poleg tega med državami članicami obstajajo bistvene razlike. Nekatere ne znajo sprejeti kritičnih pripomb partnerskih držav ali Komisije. Države članice sedaj v smislu večstranskega nadzora izvajajo do neke mere vzajemno analizo NPR.

2.6 V večini vlad so imenovali koordinatorja oz. koordinatorko za lizbonsko strategijo. To naj bi omogočalo tesnejše sodelovanje med Komisijo in vladami ter povečevalo preglednost. V večini primerov pa mora ta minister oz. ministrica ali državni sekretar oz. sekretarka šele opredeliti svojo vlogo, tako v vladi kot v odnosih do parlamenta in do državljanov.

2.7 Pravijo, da je lizbonska strategija najbolj varovana skrivnost v Evropi, saj se ta izraz uporablja zelo redko. Vendar v državah članicah od njene oživitve leta 2005, nenazadnje s prilagoditvami metodologije, postopno potekajo reforme v skladu z dogovorjenimi smernicami.

2.8 Proces sedaj poteka, toda naslednji dve leti bosta kritični za njegovo nadaljevanje in poglobitev. Predvsem pa je bistveno, da ima lizbonski proces jasno in splošno sprejeto strukturo, ki jo kot vseevropsko strategijo med drugimi sprejemajo tudi nedržavni akterji, in da vodi k prilagoditvam in zbliznanju vladnih politik.

3. Soodgovornost EESO, nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov in organizirane civilne družbe v lizbonskem procesu

3.1 Cilj lizbonske agende je usposobiti evropsko družbo, da bo kos izzivom 21. stoletja in da si bo zagotovila položaj in vlogo kljub rastočemu številu globalnih akterjev. Pomembna sta tudi miselnost in odnos.

3.2 Ta proces se ne sme omejevati na nosilce političnih odločitev, zakonodajalce in skupine na visoki ravni. To bi moral biti **proces za vse, z vsemi in vseh**. Razloga za to sta dva:

- da bi bilo mogoče opredeliti najboljše možne pristope, so zaželeni prispevki iz najrazličnejših družbenih krogov;
- izvajanje v državah članicah je v veliki meri odvisno od sodelovanja med vsemi vpletenimi akterji. Skupna odgovornost je ključnega pomena.

3.3 Soodgovornost in dejavno vključevanje socialnih partnerjev in drugih organizacij civilne družbe bi proces utrdila, s kombiniranjem pristopov od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor. Spodbudila bi tudi nujno potrebno, visokokakovostno javno podporo.

3.4 Doslej so nacionalni ekonomsko-socialni sveti in civilna družba v mnogih državah imeli le omejen dostop do lizbonskega procesa, če sploh. Potrebni so nadaljnji ukrepi za krepitev njihove soodgovornosti. V državah članicah, kjer nacionalni ekonomsko-socialni sveti ne obstajajo, je treba razviti druge institucionalizirane načine vključevanja.

3.5 Socialni partnerji in druge organizacije civilne družbe morajo sodelovati v vseh fazah lizbonskega procesa vse leto. Te faze so: ocenjevanje (tekočega ciklusa), priprave, izvajanje in spremljanje ukrepov NPR ter dolgoročno priprava posebnih priporočil za posamezne države.

3.6 EESO predlaga, da bi nacionalni ekonomsko-socialni sveti k izvajanju lizbonske agende prispevali na štiri načine:

- z ustreznim informiranjem in svetovanjem,
- s kritičnim proučevanjem nacionalnega izvajanja,
- z oblikovanjem konkretnih predlogov,
- s prispevanjem k širši razpravi na ravni posameznih držav, s čimer bo lizbonska agenda bolj prepoznavna v javnosti.

3.7 V državah, kjer ni nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov ali tristranskih komisij, je treba poiskati druge načine za vključitev socialnih partnerjev v posvetovalni proces. To velja tudi za organizirano civilno družbo (*).

(*) Za zgled bi lahko bila Švedska, kjer se vlada (pri pripravi NPR) nekajkrat na leto posvetuje s socialnimi partnerji, prav tako tudi z organizirano civilno družbo na ločenih srečanjih.

3.8 Poudariti je treba, da je pomembno uporabiti isto metodo na regionalni in lokalni ravni, kar je pogosto odločilno za pravo izvajanje. Tudi na regionalni ravni je treba z vidika ozemeljske in socialne kohezije spodbujati partnerstva s socialnimi partnerji in vpletenimi organizacijami civilne družbe.

3.9 Poleg tega je treba regionalno in lokalno raven pri izvajanju akcijskih načrtov lizbonske strategije podpreti z učinkovitim upravljanjem in uporabo strukturnih skladov.

3.10 EESO ima pri tem štirikratno vlogo:

- predstavlja stališča organizirane civilne družbe,
- lahko deluje kot glasnik informacij, ki izraža stališča nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov in drugih organizacij civilne družbe ter s tem razpravi v Komisiji in Svetu prinaša dodano vrednost,
- lahko služi kot forum za izmenjavo stališč in najboljših praks v skladu z nacionalnimi ekonomsko-socialnimi sveti ter kot forum za razprave med njimi in Komisijo ⁽⁵⁾,
- lahko prispeva k širjenju ciljev in rezultatov lizbonskega procesa.

4. Delo v zvezi s prednostnimi temami, določenimi na spomladanskem zasedanju Evropskega sveta leta 2006

4.1 Na plenarnem zasedanju julija 2007 je EESO v skladu z zaprosili sprejel štiri mnenja na lastno pobudo:

- Zaposlovanje prednostnih kategorij ⁽⁶⁾,
- Naložbe v znanje in inovacije ⁽⁷⁾,
- Poslovni potencial zlasti MSP ⁽⁸⁾,
- Opredelitev energetske politike za Evropo ⁽⁹⁾.

Nacionalni ekonomsko-socialni sveti so sodelovali v pripravi teh mnenj na lastno pobudo, njihovi prispevki so v prilogah k tem mnenjem. Po tem je EESO sprejel še eno mnenje o boljši vključitvi strategije o podnebnih spremembah v lizbonsko strategijo.

4.2 Omenjena mnenja na lastno pobudo predstavljajo tudi tematske prispevke nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov o ključnih temah, ki jih je opredelil Svet, in so zagotovila konkreten prispevek k poročilu Komisije ter bodo spodbudila širšo razpravo za lizbonski vrh marca 2008.

4.3 Pričujoče mnenje na lastno pobudo je mišljeno predvsem kot prispevek k razpravi v Svetu. Primarni namen mnenja je

⁽⁵⁾ V tem smislu velja opozoriti, da je Evropski parlament pred kratkim skupaj z nacionalnimi parlamenti vzpostavil strukturo za usklajevanje.

⁽⁶⁾ Mnenje EESO o zaposlovanju prednostnih kategorij (lizbonska strategija), UL C 256, 27.10.2007, str. 93 (http://eescopinions.eesc.europa.eu/viewdoc.aspx?doc=//esppub1/esp_public/ces/soc/soc251/sl/ces997-2007_ac_sl.doc).

⁽⁷⁾ Mnenje EESO o naložbah v znanje in inovacije (lizbonska strategija), UL C 256, 27.10.2007, str. 17 (http://eescopinions.eesc.europa.eu/viewdoc.aspx?doc=//esppub1/esp_public/ces/int/int325/sl/ces983-2007_ac_sl.doc).

⁽⁸⁾ Mnenje EESO o poslovnem potencialu zlasti malih in srednje velikih podjetij (lizbonska strategija), UL C 256, 27.10.2007, str. 8 (http://eescopinions.eesc.europa.eu/viewdoc.aspx?doc=//esppub1/esp_public/ces/int/int324/sl/ces982-2007_ac_sl.doc).

⁽⁹⁾ Mnenje EESO o opredelitvi energetske politike za Evropo (lizbonska strategija), UL C 256, 27.10.2007, str. 31 (http://eescopinions.eesc.europa.eu/viewdoc.aspx?doc=//esppub1/esp_public/ces/ten/ten263/sl/ces986-2007_ac_sl.doc).

določiti vlogo socialnih partnerjev in drugih organizacij civilne družbe v procesu.

4.4 EESO je v postopku priprave mnenja pomagala skupina za stike z evropskimi organizacijami in mrežami civilne družbe. Njen prispevek je dodan k temu mnenju.

5. Vključenost socialnih partnerjev in organizirane civilne družbe

5.1 Zelo pomembno je, da se o lizbonski agendi javno razpravlja v celotni družbi kot o zaželeni evropski agendi, ki je usklajena z razmerami v državah, njihovimi postopki in zakonskimi zahtevami.

5.2 Dokumenti Komisije bi morali vsebovati jasne cilje in tako spodbuditi širšo razpravo v družbi. Iskanje novih, plodnih partnerstev zahteva po eni strani osredotočanje in opredelitev, po drugi pa informiranje in komuniciranje.

5.3 Več razprav in preglednosti pomeni več javne zavesti. Tako je mogoče spodbuditi tudi ustvarjalnost in odprtost do nekonvencionalnih predlogov in rešitev. V nekaterih državah so pozitivni ukrepi in prakse in/ali pogajanja med socialnimi partnerji na sektorski ali podjetniški ravni pogosto pripeljala do zanimivega mikroekonomskega razvoja.

5.4 Najpomembnejši je način, kako so socialni partnerji in druge organizacije civilne družbe, ki so upravičene do sodelovanja v procesu, vključene v NPR in v izvajanje priporočil EU.

5.5 Vključevanje vseh teh akterjev lahko pripelje do močnejšega približanja agend posameznih držav članic, kar je zaželeno zaradi vse večje medsebojne gospodarske odvisnosti v Evropi in ustreznih učinkov prelivanja (*spill-over effects*).

5.6 V praksi se je pokazalo, da lizbonski proces tam, kjer socialni partnerji in druge organizacije civilne družbe prevzamejo aktivno soodgovornost, poteka bolje. Lizbona terja nekonfliktno kulturo sodelovanja. Opaziti je, da se v državah članicah tako sodelovanje razvija.

5.7 Stopnja vključenosti socialnih partnerjev in drugih organizacij civilne družbe se med državami članicami razlikuje ⁽¹⁰⁾, deloma zaradi različnih statutarnih ureditev nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov in podobnih organizacij, deloma pa zaradi stopnje informiranosti in posvetovanja, ki je še vedno nižja.

⁽¹⁰⁾ Glej opombo 3.

5.8 Komisija bi morala spodbuditi vse države članice, da bi v nacionalna posvetovanja vključile organizacije civilne družbe in tudi nacionalne ekonomsko-socialne svete, kjer le-ti obstajajo.

5.9 V okviru posvetovanj z nekaterimi državami članicami se predstavniki Komisije srečujejo tudi s socialnimi partnerji. To prakso bi bilo treba postopno razširiti. Tako bi Komisija lahko intenzivneje opravljala svojo vlogo spremljanja. Poleg tega je priporočljivo, da se predstavniki Komisije v državah, kjer je vlada zastopana v ekonomsko-socialnem svetu ali v tristranski komisiji, s socialnimi partnerji srečujejo ločeno.

5.10 Nacionalnim ekonomsko-socialnim svetom bi koristila izmenjava izkušenj v zvezi s posvetovanjem in vključevanjem⁽¹⁾. To vključuje:

- informacije in posvetovanje o lizbonski agendi v nacionalnem smislu,
- način, kako nacionalni ekonomsko-socialni sveti svoje mnenje predstavljajo vladi,
- stopnjo upoštevanja teh mnenj v vladni politiki.

5.11 Za spodbujanje približevanja prakse med nacionalnimi ekonomsko-socialnimi sveti bi bila lahko koristna dvo- ali tristranska srečanja (forumi, okrogle mize).

5.12 EESO bi lahko prispeval tako, da bi po vsej Evropi zbiral podatke o primerih dobre prakse v zvezi z informiranjem in posvetovanjem in tako sestavil seznam zanimive prakse in ukrepov socialnih partnerjev in organizacij civilne družbe v državah članicah.

5.13 Za prispevke držav članic, kjer ni nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov, lahko EESO preko svojih članov sodeluje neposredno z nacionalnimi organizacijami civilne družbe, med drugim v okviru različnih študijskih obiskov, npr. preko javnih razprav na nacionalni ravni.

6. Izmenjava najboljše prakse

6.1 Predstavljanje konkretnih mikroekonomskih primerov, kjer so bili nacionalni cilji doseženi ali se pričakuje, da bodo doseženi, v sodelovanju s socialnimi partnerji in organizirano civilno družbo v državah članicah, vsekakor prinaša dodano vrednost.

6.2 Na primer:

Raziskave, inovacije, znanje:

- spodbujanje družbe znanja;

⁽¹⁾ Nazoren primer spremljanja NPR je grški ekonomsko-socialni svet, ki je ustanovil opazovalno skupino za lizbonsko strategijo. Tako je bilo oblikovano v javnosti prepoznavno orodje za spremljanje napredka ali pomanjkljivega napredka. Drugi nacionalni ekonomsko-socialni sveti nameravajo temu primeru slediti.

- izobraževanje na vseh ravneh, vključno s strokovnim usposabljanjem – nova znanja za nove priložnosti;
- nov zagon paktov za vseživljenjsko učenje in odprtih učnih centrov;
- sodelovanje med univerzami/raziskovalnimi inštituti in MSP;
- ustanovitev Evropskega tehnološkega inštituta;
- inovacijske platforme s sodelovanjem zasebnega sektorja.

Podjetništvo in konkurenčnost:

- spodbujanje ustanavljanja novih podjetij in podjetništva;
- posvečanje posebne pozornosti MSP: pravni pogoji, tvegani kapital;
- „vse na enem mestu“ za podjetja;
- zmanjšanje administrativnega bremena in zlasti ugotavljanje področij, kjer bi bilo to najbolj učinkovito;
- e-uprava;
- subvencije za inovacije v MSP („kuponi za inovacije“);

— posebni davčni ukrepi.

Trg dela in zaposlovanje:

- inovativne ideje in merljivi cilji za ustvarjanje delovnih mest za mlade in starejše;
- socialno vključevanje ranljivih skupin;
- enakost spolov;
- spodbujanje ustvarjanja trajnih delovnih mest;
- zaželeni pristopi v zvezi z delom s polovičnim delovnim časom;
- nove ideje in načini izvajanja „prožne varnosti“;
- nova partnerstva na lokalni in regionalni ravni;
- podjetja socialne ekonomije.

Nadalje je treba razpravljati o učinkovitih in konkretnih ukrepih, vključno s časovnimi razporedi, na področju energije in podnebnih sprememb.

V vseh teh primerih potekajo razprave med akterji v eni ali več državah članicah. Nacionalni ekonomsko-socialni sveti in organizirana civilna družba imajo pri tem lastna stališča glede praktičnega izvajanja. Ciljno usmerjeni predlogi „od spodaj navzgor“, ki bi odražali številne potenciale v evropski družbi, bi vsekakor obogatili razprave med vladnimi uradniki in politiki.

6.3 Širša razprava, v katero bi bili vključeni akterji, bi prispevala k oblikovanju novih konkretnih ciljev za odprto metodo usklajevanja. Za merjenje stopnje vključenosti organizirane civilne družbe bi bilo mogoče uporabiti sistem primerjalne analize, kazalnike in medsebojne strokovne preglede.

6.4 Tudi za Komisijo in Svet bi bilo zanimivo, o kakšnih temah med seboj razpravljajo nacionalni ekonomsko-socialni sveti. EESO bi lahko pripravil seznam tistih, ki zajemajo več področij, pomembnih za Evropo. Čim bolj te razprave obravna-

vajo konkretne pristope in ukrepe za spodbujanje lizbonskih ciljev, tem več pozornosti bodo pritegnile v vladnih krogih.

6.5 Izvajanje in način, kako se izvajanje zagotovi z določitvijo nalog, merljivih ciljev in časovnih razporedov, je ključnega pomena. Organizirana civilna družba kot celota in zlasti nacionalni ekonomsko-socialni sveti lahko imajo učinkovito vlogo pri ugotavljanju pomanjkljivosti in prispevajo k oblikovanju trajnih rešitev.

V Bruslju, 13. decembra 2007

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Sveta glede strukture in stopnje trošarine, ki velja za predelani tobak (kodificirana različica)

COM(2007) 587 konč.

(2008/C 120/21)

Svet je 24. oktobra 2007 sklenil, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Sveta glede strukture in stopnje trošarine, ki velja za predelani tobak (kodificirana različica).

Odbor se v celoti strinja z vsebino predloga in nima pripomb, zato je na 440. plenarnem zasedanju 12. in 13. decembra 2007 (seja z dne 12. decembra) s 129 glasovi za, nobenim glasom proti in 6 vzdržanimi glasovi o tem predlogu sprejel pozitivno mnenje.

V Bruslju, 12. decembra 2007

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS
